

## КАСНОЛАТЕНСКИ НАЛАЗ ИЗ ЗАБРЕЖЈА

За праисторијску збирку Музеја града Београда недавно је откупљено неколико гвоздених предмета откривених случајно у селу Забрежју, које се налази поред Саве у непосредној окolini Обреновца.<sup>1</sup> По речима налазача, приликомкопања јаме величине 1x1 m, на малој дубини, пронађена су два копља, нож, маказе, као и "згужвани комади неког лима". Мада се не помињу остатци покојника, према карактеру налаза може се закључити да је у питању гроб или, највероватније, део гроба келтског ратника. Изузев комада лима сви ископани предмети доспели су у Одесек за праисторију Музеја града Београда.

1. Гвоздено копље, оштећено дуж ивица. Сечиво у облику врбовог листа, дужно ребро благо наглашено. Дужина 50,7 cm, ширина листа 5,0 cm. Инв. бр. 9733 (Т.I/1).

2. Гвоздено копље са одломљеним врхом, оштећено на ивицама. Сечиво у облику врбовог листа, дужно ребро благо наглашено. Дужина очуваног дела 43,4 cm, укупна дужина сса 50,0 cm, ширина листа 4,9 cm. Инв. бр. 9732 (Т.I/2).

3. Гвоздени боjni нож, оштећен на доњем делу сечице. Пљосната дршка завршена у облику алке, врх оштар. Дужина 37,8 cm, очува на ширина сечива 4,5 cm. Инв. бр. 9734 (Т.I/3).

4. Гвоздене маказе са одломљеним врхом и оштећеним ножицама. Дршка благо израженог "омега" облика. Дужина очуваног дела 25,7 cm, укупна дужина сса 27,0 cm. Инв. бр. 9735 (Т.I/4).

Оба копља припадају истом типу који одликује нешто издужен облик врбовог листа и благо наглашено средишње ребро, ромбоидног пресека. Иако немају већи хронолошки значај, најближе аналогије налазимо у неким добро датираним гробовима касног латена са Карабурме, Роспи Ђуприје или из Сотина.<sup>2</sup> За разлику од копаља, нож са пљоснатом дршком

која се завршава прстеном припада облицима карактеристичним за најмлађу фазу латенског периода.<sup>3</sup> Овај тип ножева веома је чест прилог у ратничким гробовима са територије Скордиска. У поменутим гробовима из Сотина,<sup>4</sup> Карабурме<sup>5</sup> и Роспи Ђуприје,<sup>6</sup> срећемо га заједно са копљима истог типа као у овом случају. Уколико прихватимо могућност да током каснолатенског периода постоји тенденција исправљања дршке, овај примерак би припадао нешто архаичнијим облицима. Маказе имају дршку благо израженог омега облика која се јавља још у средњем латену али остаје битно неизменјена и у млађем периоду. Сродан облик заступљен је у познатом гробу из Овака који је датован у прву половину II века,<sup>7</sup> као и у млађим гробовима из Костолца<sup>8</sup> или Карабурме.<sup>9</sup> У оба случаја нађени су и ножеви са дршком која је завршена у облику прстена.

Хронолошко и културно опредељење налаза из Забрежја не представља тешкој јер је реч о предметима типичним за материјалну културу Скордиска у периоду касног латена. Очигледно је у питању гроб, највероватније спаљеног ратника, који је можда садржавао још неке прилоге. Наиме, сасвим је могуће да су због релативно мале ископане површине (1x1 m) налазачи прикупили само један део. Комади лима које помињу могли би се односити на делове умба штита (?). На овај начин би се могло објаснити одсуство спаљених костију покојника, или евентуалних керамичких прилога. Са друге стране, налази гробова који садрже само оружје сасвим су уобичајени, а остатци спаљеног покојника често су тако незнатни да су код неупућеног налазача могли проћи незапажено. Сличну комбинацију – копље, нож и маказе срећемо и у већ помену-

том гробу из Костолица.<sup>10</sup> Гроб из Забрежја припадао би, дакле, каснолатенском периоду и кад узмемо у обзир иске детаље, као што су дршка ножа или облик маказа, његовој старијој фази. тј. крају II и првој половини I века пре нове ере.

Поред гроба о којем је говорено у Забрежју су забележени и налази латенске керамике на локалитету Лазаревићеве ливаде.<sup>11</sup> То указује на постојање насеља, највероватније из I века пре наше ере. Такође, из околине Обреновца потиче више келтско-латенских налаза<sup>12</sup> што све указује да је овај део територије Скордиска током касног латена био релативно густо насељен.

## НА ПОМЕНЕ

<sup>1</sup> Предмети су откупљени априла 1992. године од Драгана и Љубомира Богдановића из Забрежја, а откривени су у дворишту њихове куће, Улица Ивана Богдановића бр. 2.

<sup>2</sup> D. Božić, Relativna hronologija mlajše železne dobe v jugoslavenskem Podunavlju, Arheološki vestnik XXXII, 1981, T.3/32, han. 71.

<sup>3</sup> Ibid, T.3/35, нап. 3 и 74; B. Jovanović, Keltska kultura u Jugoslaviji, Istočna grupa, sl. 42/19 у: Praistorija jugoslovenskih zemalja V, Sarajevo 1987.

<sup>4</sup> N. Majnarić-Pandžić, Kasnolatenski keltski grobovi iz Sotina, Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu VI-VII 1972-73, 67, T.IV/3,6,7 (grob III)

<sup>5</sup> J. Todorović, Praistorijska Karaburma I, Beograd, 1972, T.XXVII, XXVIII, XXXVII (grobovi 92 i 172)

<sup>6</sup> J. Todorović, Raspi Ćuprija, nécropole de l'époque de la Tène à Beograd, Inventaria Archaeologica Iugoslavica, fasc. 6, Bon 1963. (grobovi 33, 37)

<sup>7</sup> M. Guštin, Prazgodovinski grobovi s vozovima na ozemlju Jugoslavije, Keltski voz, Brežice 1984, 121 i.d., T.6/3; Scordisci and the Native Population in the Middle Danube Region, (Katalog izložbe), Beograd 1992, T. XXXII/98.

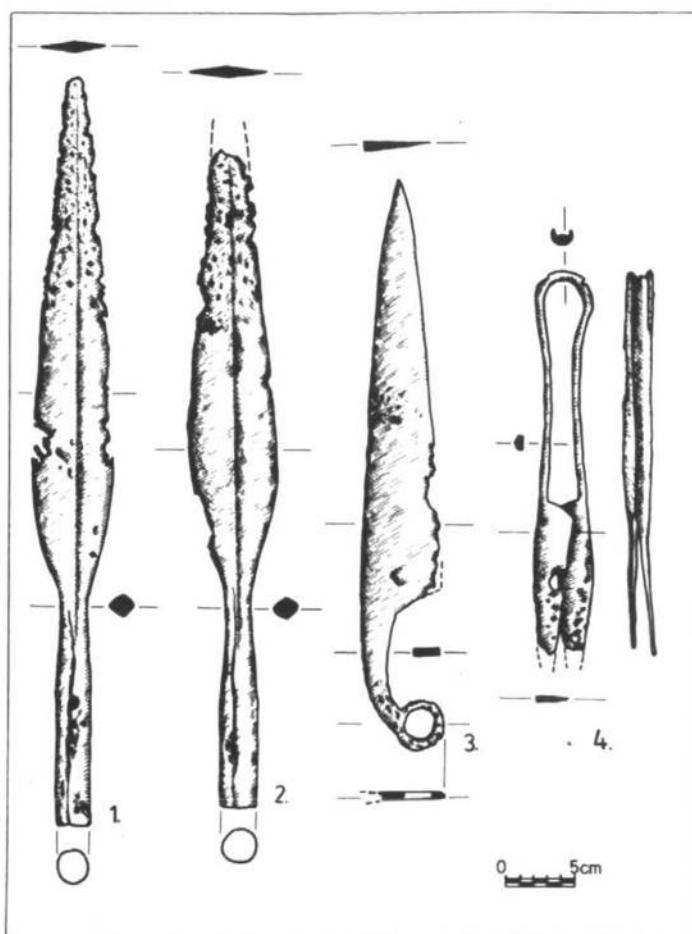
<sup>8</sup> M. Kosorić, Хумка код Костолица, Старинар XI, Београд 1960, 167.

<sup>9</sup> J. Todorović, Praistorijska Karaburma, T. XXXVII/4 (grob 172)

<sup>10</sup> M. Kosorić, Op.cit., 197.

<sup>11</sup> J. Todorović, Skordisci, Beograd 1974, 186.

<sup>12</sup> J. Todorović, Jendek, Zvečka, Obrenovac – keltska nekropola. Arheološki pregled 8, Beograd 1966, 60-63; Idem, Baćevica, Mislodin, Obrenovac – насеље старијег и младег гвозденог доба, Arheološki pregled 9, Beograd 1967; 40-41; Idem, Ćupakovac, Mislodin, Obrenovac – keltski grob, Arheološki pregled 9, Beograd 1967, 186-187.



T. I

*Svetlana Vranić*

### A LATE LA TÈNE FIND FROM ZABREŽJE

For the prehistoric collection in the City Museum of Belgrade several iron objects have been recently bought. They were found by chance in the village of Zabrežje which is located at the Sava river in the immediate vicinity of Obrenovac.<sup>1</sup> As the finder said, when a pit 1x1 m had been dug, at a small depth, two spears, a knife, scissors, as well as "creased pieces of metal sheets" had been unearthed. Although there is no mention that there were the remains of the deceased, according to the character of the find we may assume that a grave is in question, or most probably a part of the grave of a Celtic warrior. With the exception of the pieces of metal sheets, all the uncovered objects have reached the Department for Prehistory of the Belgrade City Museum.

Both spears belong to the same type which is characterized by a somewhat elongated willow leaf-shaped blade with slightly emphasized middle rib of rhomboidal cross section. Although their chronological importance is not significant the closest analogies can be found in precisely dated graves from the late La Tène deriving from Karaburma, Rospi Ćuprija and Sotin.<sup>2</sup> Unlike the spears, the knife with a flat handle terminating in a ring belongs to the forms characteristic of the latest phase of the La Tène period.<sup>3</sup> This type of knives is a very frequent inventory of warrior graves in the territory of the Scordisci. In the mentioned graves from Sotin<sup>4</sup>, Karaburma<sup>5</sup> and Rospi Ćuprija<sup>6</sup> we find it together with the spears of the same type as in our case.

If we agree with the possibility that during the late La Tène period there is tendency in straightening the handle, then this specimen would belong in somewhat more archaic forms. The scissors have the handle of slightly emphasized omega form, which appears as early as the middle La Tène, but it remains basically unchanged even in the later period. A similar form was discovered in the known grave from Odžaci which has

been dated to the first half of the 2nd century,<sup>7</sup> as well as in the graves of a later period from Kostolac<sup>8</sup> or Karaburma.<sup>9</sup> In both cases there are also knives with handles terminating in a ring.

The chronological and cultural determination of the finds from Zabrežje does not make any difficulty, because the objects typical of the material culture of the Scordisci in the period of the late La Tène period are concerned. Obviously it is the question of the grave, most probably of a cremated warrior, which may have contained other grave goods as well. It is, namely, quite possible that the finders gathered only a part of them bearing in mind that a rather small area (1x1 m) was uncovered. The aforesaid pieces of metal sheet may have been the parts of the umbo (?) of a shield. In this way we could explain the absence of the bones of the cremated deceased, or of possible pottery objects. On the other hand the finds of graves which contain only arms are quite customary and the remains of the cremated deceased are frequently so insignificant that an inexperienced or uninterested finder may overlook them. A similar combination – spear, knife and scissors – was also found in the already mentioned grave from Kostolac.<sup>10</sup> The grave from Zabrežje would therefore belong in the late La Tène period and if we take into consideration some details, e.g. the handle of the knife or the form of the scissors, it would belong to its older phase, i.e. to the end of the 2nd or the first half of the 1st century B.C. Aside the mentioned grave, from Zabrežje also derive the finds of La Tène ceramic goods found at the site Lazarevićeve livade.<sup>11</sup> It points to the presence of a settlement originating most probably in the 1st century B.C. Aside this, from the vicinity of Obrenovac derive several Celtic-La Tène finds<sup>12</sup> which reveals that this part of the Scordiscan territory was rather densely populated during the late La Tène.